

Kennis en beleid

“De rijksoverheid gaat goedkoper, flexibeler en efficiënter werken, met minder bestuurlijke en ambtelijke drukte en regeldruk. Dat moet bijdragen aan verbetering van de dienstverlening aan burgers en bedrijven.” Hoe ronkend ook, deze passage uit het regeerakkoord van Rutte II heeft nauwelijks aandacht gekregen. Logisch ook: wie is nu tegen goedkoper, flexibeler en efficiënter? Niemand, toch?

Wat opvalt is dat gemeenten een grote rol toebedeeld krijgen: “Gemeenten kunnen de uitvoering van de taken beter op elkaar afstemmen en zo meer doen voor minder geld.” Wat ook opvalt is dat de gemeenten zelf wat minder enthousiast zijn. De nieuwe taken, die zijn het probleem niet. De VNG hikt aan tegen de voorgenomen schaalvergroting. Men wijst fijntjes op het ontbreken van een onderbouwing van de financiële voordelen. En dat is niet zo gek. Want hoewel de besparingen al op voorhand ingeboekt zijn (zoals meestal trouwens), is die onderbouwing er feitelijk ook helemaal niet. Sterker nog: deskundigen waarschuwen juist voor hogere kosten, ook op de lange termijn, van het optuigen van allemaal 100.000+-gemeenten.

Ach ja: goed onderbouwde beslissingen in de politieke arena. Kennis en beleid. Of, om met onze Angelsaksische vrienden te spreken: *factfull politics* en *evidence-based policy*. De rel rond de ziektekosten laat zien dat wel meer punten uit het regeerakkoord niet goed doorgerekend zijn. De media spreken er schande van. Anderen menen dat het niet anders kan, knopen doorhakken. Ook in de selecte kring van de Haagse financiële functie klinkt dit geluid. Vooraf inzicht in kosten en baten? Dat is alleen maar hinderlijk bij het nemen van beslis-

singen. Een probleemanalyse opstellen? Waarom zou je, als je elkaar kunt vinden in een panklare oplossing. Een enkeling schiet door: “Meten is niks weten en die flauwekul rond *new public management*, zet dat ook maar uit je hoofd!” Scheelt ook weer een hoop controle en audit, hoor je ze denken. Ergens is het wel begrijpelijk. Wie kijkt naar de dagelijkse praktijk van de financiële functie van Den Haag, ziet een bijna wanhopig zoeken naar beheersing en inpassing. Als je daarbij optelt dat het werk met steeds minder mensen moet worden gedaan, en kabinetten en crises elkaar steeds sneller opvolgen, is het niet raar dat we weinig tijd hebben voor beleidsanalyse. Voor evidence-based beleid. Voor monitoring en evaluatie. Laat staan voor verantwoord begroten.

En toch... er zijn ook lichtpuntjes aan het firmament. Ik denk aan het ministerie van OCW, dat bij primair onderwijs steeds vaker kiest voor wetenschappelijk verantwoorde beleidsexperimenten. En wel vóórdat een maatregel breed wordt uitgerold. Zodat je zeker weet dat wat je doet ook werkt. Of aan Economische Zaken, dat niet alleen investeert in een innovatieve economie, maar ook in probleemanalyses en in manieren om later de effectiviteit van dat beleid vast te kunnen stellen. Lees het rapport *Durf te meten!* van de werkgroep Theeuwes er maar op na. Of ik denk aan Sociale Zaken, dat eerder al werk maakte van activerend arbeidsmarktbeleid. Het zijn veelbelovende initiatieven. En hoewel nog bescheiden van omvang (als je naar de budgetten kijkt), het worden er steeds meer. En dat is heel goed: in tijden van budgettaire krapte moeten we niet alleen naar beheersing en inpassing kijken, maar ook – misschien wel vooral – naar maatschappelijk rendement.

Ik ben ervan overtuigd dat de roep om inzicht in resultaten steeds krachtiger zal worden. Slimme beleidsmakers houden daar nu al rekening mee. Mark Henderson voorspelt een toenemend verzet tegen loze politieke ambities. In zijn prachtige *The Geek Manifesto* – voor liefhebbers van wetenschap en technologie – beschrijft hij hoe een combinatie van goed opgeleide burgers en overal beschikbare data het ontmaskeren van loze ambities tot kinderspel maakt. Een maatregel voor de Bühne? Een vooral homeopathisch bedoelde miljoeneninjectie? Met zulke kleren voor de keizer komt een bewindspersoon niet (langer) weg.

En trouwens: dat zouden ze niet eens moeten willen.

.....

Auteur

Peter van der Knaap is directeur EU en Doelmatigheidsonderzoek bij de Algemene Rekenkamer. Hij schreef deze column op persoonlijke titel.

